

СУ „Св. Климент Охридски”

Богословски факултет

Катедра „Историческо богословие”

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Людмил Мартинов Малев

на дисертационен труд на тема:

**„Трулски (пето-шести) Вселенски събор (691-2) Историко-каноническо
изследване”**

автор: **Светослав Георгиев Цеков**

за присъждане на научната и образователна степен „доктор”

по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално
направление 2.4, научна специалност Религия и теология (Обща история на
църквата)

София

2023 г.

Данни за докторантурата

Докторантът Светослав Цеков е с богословско и с юридическо образование. Средното придобива в Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски” в периода 2006-2011 г. След това завършва юридическия факултет на Софийския университет, от където има магистърска степен по Право. Както средното образование, така и юридическата му подготовка, а също и обучението му като докторант в Богословския факултет на СУ са в области, които са в тясна връзка с разработената дисертация и са важна предпоставка за постигнатия положителен краен резултат.

Светослав Георгиев Цеков е зачислен за докторант със заповед на ректора на СУ „Св. Климент Охридски” през януари 2019 г. Цялата подготовка, включително и написването на дисертационния труд са осъществени в катедра „Историческо богословие” в Богословския факултет на Софийския университет. Негов научен ръководител е проф. д-р Александър Омарчевски.

В периода на докторантурата, дисертантът е изпълнил в пълен обем учебния си план. Успешно е положил предвидените изпити. Успял е да подготви и осъществи нужния брой научни публикации. Винаги се е отзовавал и старателно се е справял с възлаганите му от катедрата дейности. Включвал се е в допълнителни форми на докторантска подготовка на факултетско ниво. Участвал е в организирани от Богословския факултет докторантски четения. При текущия контрол, осъществяван чрез предвидените атестации, винаги е получавал добри оценки.

Всичко това е довело до завършеност и цялост на докторантското му обучение и до успешната подготовка на докторска дисертация.

Отчислен е с ректорска заповед през януари 2022 г. на основание на закона и правилниците, както и на решение на Факултетния съвет на Богословския факултет, с право на защита.

По мое мнение Светослав Цеков отговаря на изискванията и покрива критериите на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Изтъкнатото до тук ми дава основание да приема, че всички правила по процедурата са спазени и няма допуснати нарушения.

Първото заседание на утвърденото със заповед на ректора на Софийския университет научно жури е проведено на 13.12.2022 г. и е отразено в приложен към документите протокол.

Данни за дисертацията

Предложеният за защита дисертационен труд на Светослав Цеков е в обем от 279 страници и е организиран структурно в следните части: Предговор, Увод, три глави, Заключение, Библиография и Приложения.

Между отделните части съществува баланс, по отношение на обема. Доста пространни са предговорът, уводът и заключението.

В Предговора авторът, след първоначалните въведителни мисли, споделя причината, поради която се е насочил към темата и нейното разработване в исторически и в каноничен аспект.

Уводът съдържа всички атрибути, характерни за тази част. Актуалност и практическа насоченост – тук много ясно е заявено не само от какво произтича важността и съвременното звучене, но и конкретно кой би могъл

да се ползва от приложимостта на този труд. Обект и предмет – с нужната точност са формулирани тези важни аспекти на изследователската работа. Формулирани са целите и задачите, които авторът си поставя за тяхното постигане. Посочена е методологията. Същата се откроява с нужната комплексност и изчерпателност. Очертани са границите на изследването. Направен е кратък преглед на познатите на дисертанта чужди трудове.

Съдържанието на Трите глави отговаря на тяхната формулировка. Вероятно с цел да се стигне до пълното изясняване и на най-малката подробност, дисертантът е обособил всеки детайл в съответни подразделения. Това е прием, който служи и за по-добро онагледяване и по-лесна ориентация в съдържанието. За отбелязване е, че при това авторът не се е впуснал в механично раздробяване и разпокъсване на текста, а всяка една от подструктурите изглежда целесъобразно.

Всяка глава има свое заключение, а в края на дисертационния труд е направено общо Заключение, което очертава резултатите от изследването, изтъква приносите и дава препоръки към тези, които са свързани по различен начин с областта на този труд и по-конкретно със заложената в него проблематика.

Особено впечатляващи са частите, посочващи изворите и литературата (авторова и справочна). Обозначени са над сто и петдесет заглавия на различни езици, което свидетелства за задълбочен интерес и усърдна работа.

Поместените приложения са съобразени с темата и способстват за нейното онагледяване.

Представеният от Светослав Цеков автореферат отговаря на изискванията и дава възможност за ясно и точно запознаване в синтезиран вид с текста на дисертацията.

Публикациите на дисертанта са достатъчни като брой и задълбоченост и са издадени в авторитетни сборници. Същото би могло да се каже и по отношение на участията му в научни форуми.

Научни приноси

Дисертационният труд на Светослав Цеков, макар да е посветен на един, на пръв поглед изяснен за научната общност проблем, е с подчертан приносен характер. За изследователите в тази сфера е ясно, че приносите се съдържат в пространния и задълбочен до най-дребния детайл анализ. Не е за пренебрегване и положителният подход да се изясняват фактите и събитията в тясна връзка с историческите предпоставки и обстановка. Именно това предлага настоящото изследване. Що се отнася до конкретни измерения напълно приемам изтъкнатите в автореферата приноси. Основните, както ги е посочил дисертантът са: 1. Първо обемно и детайлно изследване, посветено конкретно на Трулския събор, а не като част от общата картина на църковния живот в края на VII в.; 2. Обвързване на проблематиката с причините и последиците не само от църковно, но и от държавно и политическо естество; 3. Обосноваване на определението „Вселенски”, разбира се по смисъла, който влага православно богословие; 4. Групиране на правилата на събора по класификационни критерии, които водят до по-добра пригледност и усвояемост от обучаемите, а и от по-широк кръг интересуващи се от материята; 5. Авторова оценка на актуалността на някои от правилата и евентуална тяхна промяна в духа на съвременното;

Забележки

Наред с безспорните качества на този труд, по мое мнение са налице и някои слабости:

1. Балансът на съдържанието би могъл да се подобри ако се съкрати информация в предговора и увода (общо 19 страници), която е залегната основно в изложението. Например, би могла да се спести т. 7. Структура. Тя е видна в Съдържанието и е подробно представена в Автореферата

Същото се отнася и до заключението, което е дълго и преповтаря информация от изложението. Още повече, че към всяка глава има отделно заключение.

2. В прегледа на историографията би следвало да се даде не само информация за автори и заглавия, но и да се направи кратък критичен анализ на по-значимите от тях. Така биха изпъкнали още по-ярко приносите.

3. В Библиографията би следвало да са обособени извори и литература.

4. С оглед на така формулираната тема на дисертационния труд, добре би било още в неговото начало да се изведе едно дефинитивно обяснение защо този събор има статут на вселенски. Това е изяснено в гл. Втора точка 2.5. Но ранното изясняване ще разсее евентуално недоумение на незапознатия читател.

По отношение на годините на събора в заглавието: по-уместно е да се изпишат (691-692).

5. В стремежа си да даде колкото може по-пълна и ясна картина на епохата, на места, историческите сведения идват в повече. (напр. императорите и тяхното управление в първа и втора глави)

Заклучение

Заявявам, че по никакъв начин не попадам в хипотезите на закона и другите нормативни актове, касаещи конфликт на интереси!

Качествата на настоящия дисертационен труд ми дават пълно основание да гласувам положително със „ЗА” на Светослав Георгиев Цеков да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.4, научна специалност Религия и теология (Обща история на църквата).

Велико Търново

2023 г.